Zalai Károly

Olcott ezredes lábát töri

1907. február 17. volt. Henry Steel Olcott az adyari kórház ágyában fekve azon tűnődött, hogy már milyen régen nem szólította őt senki ezredesnek. Hát igen, itt a messzi Indiában feledésbe merültek az amerikai polgárháborúban szerzett érdemei, mint ahogy azt is csak kevesen tudták róla, hogy pár évtizede sikeres mezőgazdász volt, majd pedig jó tollú újságíró lett belőle. De politikusként is sikeresnek mondhatta magát, legvégül pedig jól menő ügyvédi irodát nyitott. Bizony, hosszú ideig olyan akart lenni, mint a többiek, de nem tudott megnyugodni soha, valami tovább hajtotta, nem elégítette ki se a siker, se a vagyon, sem pedig a hírnév. Meg is nősült, született négy gyereke, ám mind a négy röviddel születése után meghalt. Amikor a negyediket is eltemette, kiment a háza elé, hogy felelősségre vonja az Istent. Azt kiáltotta az égbe, hogy ez így nincs rendjén. Ő dolgozik éjt nappallá téve, vasárnap templomba jár, és úgy él, ahogy a Biblia előírja. Ő tehát mindent megtesz, amit kell, miként lehetséges, hogy az Úr nem végzi el a rábízott munkát. Ekkor elsírta magát, pedig nem akart gyöngének mutatkozni az Úr előtt. Azt hüppögte az égnek, hogy mivel az Úr semmi jelét nem adta annak, hogy figyelt volna rá, ő most megharagudott, és ezennel szakítanak: a továbbiakban mindenki járja a maga útját! Olcott ekkor még nem tudta, melyik lesz az övé. Viszont elvált feleségétől, és úgy döntött, nem kell neki többé család, magányos marad, hogy minden erejét az új célok elérésének szentelhesse. Várakozott, mert érezte, hogy történni fog vele valami. Hogy az élet tele van rejtelemmel, földöntúli csodákkal, megmagyarázhatatlan eseményekkel, azt gyerekkorában nagyapja meséiből ismerte meg. És most megint hinni akart a csodákban, mert érezte, hogy csak ez segíthet rajta. Ekkortájt jutott a fülébe – úgy gondolta, nem véletlenül –, hogy egy vermont-i faluban van egy ház, ahol rejtélyes dolgok történnek. Olcott azonnal odalátogatott, hogy maga is meggyőződjön minderről. Az itt tapasztalt élményeiről írta az *Emberek a másik világból* címmel megjelent könyvét, hisz ebben a chittendeni parasztházban tényleg hihetetlen dolgokkal találkozott. Az idő múlásával azonban elbizonytalanodott. Később már azt sem tartotta kizártnak, hogy az élményei: a rejtélyes neszek, a ki-bejárkáló szellemek látványa, az a sokféle beszéd, amit hallott, igazából csak az ő fejében született, mert ilyesmit akart látni és hallani. Viszont úgy gondolta, hogy ez az egész mégiscsak azt jelezte, hogy helyes irányba kormányozta az életét. És milyen igaza volt, hisz ezután találkozott Helena Blavatsky

asszonnyal, aki szinte megváltóként csöppent 1874. október 10-én az életébe. A 42 éves orosz nő mögött káprázatos életút állt. 16 évesen ment férjhez, de csak, hogy megszabaduljon a szüleitől. Pár hónap után otthagyta az urát, s az elkövetkező időszakban szinte teljesen egyedül beutazta a fél világot. Járt Egyiptomban, ahol mágiát tanult, Kanadában, ahol megismerkedett a vörös indiánok kultúrájával, Illinois-ban, ahol találkozott a mormonok tanításaival. New Orleansban woodoo rituálékat, Peruban az inkák hagyatékát tanulmányozta, aztán meg Indiában, a Kaukázusban, a Balkánon és természetesen Tibetben is megfordult. Ezernyi bizonyítékát adta annak, hogy az a szellemiség lengi körül, sőt, abból szerzi az energiáját, ami után Olcott annyira áhítozott. Ismerte az összes szentkönyvet, és médiumként tartotta a kapcsolatot tengernyi keleti bölcscsel, sámánnal, szenttel és látóval. És olyan könyvekről volt tudomása, amelyekről Olcott életében nem hallott. Mint egy kiskutya, azonnal a nyomába szegődött. A nő megszázszorozta életerejét, s ettől kezdve ötletek sora pattant ki az agyából. Együtt, de persze főként Blavatsky sugallatára létrehozták az Egyesült Államokban a Teozófiai Társaságot, amely viszonylag rövid idő alatt óriási népszerűségre tett szert. Blavatsky pedig közben megírta az okkult tudományok alapműveinek számító két remekét: a *Leleplezett Íziszt*, majd a *Titkos Tanok*at. E két alkotásnak az volt a legfőbb célja, hogy mindenki számára érthetővé tegye az Istenek nyelvét. Időközben Olcott nem kis elégedettséggel észlelte, hogy egyre több amerikai fordít hátat keresztény vallásnak, mert a mennyek birodalma, az agyoncsépelt bibliai intelmek vagy az evangélisták fakó meséi helyett: okkult élményekre áhítoznak. És ez a világ itt van körülöttünk, és mindenki számára elérhető, mondogatta Helena Blavatsky, és idővel Olcott is egyre közelebb érezte magát ahhoz a szellemi állapothoz, amelyben – az asszony ígérete szerint – egyszer majd megismerheti a múltat és a jövőt, érzékelheti a földöntúli lényeket, láthatja az előző életeket, behatolhat mások tudatába, emberfeletti erők birtokosaként ura lesz a testének, az éhségnek és a szomjúságnak, s hatalommal bír az élettelen tárgyak fölött. Igen, ez volt a vágya mindig, s pár évig hitt is abban, hogy mindezen képességekkel megáldva, majd igazi jógi lesz. Bár Blavatsky asszony mindvégig hangsúlyozta, hogy e képességek, ahogy ő nevezte: sziddhik birtoklása nem azt a célt szolgálja, hogy egy bölcs ily módon nyilvánítsa ki nagyságát, s nem is jelent bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy elérte volna az önmegvalósítást; mert az igazán tiszta törekvésű jógi ezen erőket nem használja föl. E képességek a jógi szemében csak kísérő jelenségei a tisztulásának; és mivel csak jelenségek – vagyis a májá szemfényvesztő világába tartoznak –, nem elégíthetik ki a legmagasabb megismerés felé törekvő

szellemet… Olcott tehát tovább tanult és várakozott. A Teozófiai Társaság sikere viszont mind inkább szálka lett a felsőbb amerikai vezetés szemében, aminek az lett a következménye, hogy Olcottéknak költözniük kellett. Először Indiába, majd Ceylonba tették át a székhelyüket. Útjuk során mindenhol hálás tömegek várták és éljenezték őket, hisz ők ismertették meg az amerikaiakat a Kelet eszmevilágával. A teozófiai mozgalom sikerének azonban volt egy óriási hátulütője. Ezt kezdetben Olcott nem érzékelte, s amikor szemet szúrt neki, már késő volt. A Társaságnak ugyanis olyan problémákkal kellett megküzdeni, mint egy prosperáló vállalatnak. Szervezete földuzzadt, a forgalma egyre nőtt, amivel az adminisztráció is növekedett, s Olcottnak egy csomó olyan dologgal kellett foglalkozni, aminek semmi köze nem volt az ezotériához. Ráadásul mind többet vitáztak arról, milyen irányba haladjon tovább a Társaságág. Ennek során hol a buddhizmus, hol a hinduizmus felé kacsingattak, megváltók után kutattak, újabb és újabb ezoterikus területeket vettek célba, és emeltek piadesztálra. Olcott pedig titokban úgy érezte, hogy ezek tulajdonképpen olcsó reklámfogások, és csak az az egyedüli céljuk, hogy erősödjön a Társaság piacképessége. Ekkortájt csatlakozott hozzájuk Annie Besant, akit Olcott nem nagyon szívelt. Őt inkább nőjogi harcosnak tartotta, aki a Teozófia köntösében igazából a szebbik nem egyenjogúságáért küzdött. Besant mutatta be neki Charles Webster Leadbeatert, aki pár évvel később valami szexbotrányba keveredett. Erről aztán Olcott egyáltalán nem akart tudni, de az esemény mégis besározta a Társaság hírnevét. Rudolf Steiner is Besant révén jelentkezett, róla meg az volt Olcott véleménye, akármennyit mosolygott és hízelgett is, csak azt akarta elérni, hogy ő legyen a Társaság főistene, és hogy a szervezet költözzön át Európába. Ugyan a Társaság a külső szemlélő számára egyre sikeresebbnek látszott, de valójában a belső harcok miatt meggyengült, és egykori erejét, kisugárzását – legalább is Olcott számára – szép lassan elveszítette. Ráadásul egyesek elkezdték Blavatskyt azzal vádolni, hogy a könyveiben plagizál. Olcott úgy vélte, hogy itt is Steiner kezében futottak össze a szálak. Sajnos a rendkívül érzékeny Blavatsky asszony egészsége nem bírta el a rágalomhadjáratot, és 1891-ben elhunyt. Olcott magára maradt, s ettől kezdve a munkába temetkezett. Volt is dolga, állandóan ide-oda kellett utaznia Amerika, Anglia, India és Ceylon között, szinte a fél életét hajókon töltötte. 1906 telén is vízre szállt. Londonba akart eljutni. Szép idő volt, alig hullámzott a tenger. Az egyik délután épp az alsó fedélzetre igyekezett, hogy igyon valamit, mert szomjas volt, amikor is a fedélzeti lépcső közelében egyszerre csak elé toppant egy fekete köpönyeges alak. Nem teketóriázott, hanem azonnal közölte, hogy ő Giordano Bruno, s azért jött, hogy

elbeszélgessen vele. Olcott egész életében ehhez hasonló élményre várt, ám akkor inkább megdöbbent, s kellemetlen, szégyellni való érzések hatalmasodtak el rajta. Attól félt ugyanis, hogy egy szélhámos tolvajjal van dolga, aki nyilván a pénzét akarja. Bizonyára riadt képet vágott, mert Bruno gúnyosan fölnevetett, s így szólt. Nem barátocskám, nem érdekel a tárcád, nekem már nincs szükségem anyagi javakra. Mennyire fáj, hogy ilyen kicsinyes vagy, hogy kételkedtél bennem, szégyelld magad, sóhajtotta szomorúan, aztán sarkon fordult, s magára hagyta az elképedt Olcottot. Én, én… hebegte, s összeszorult a torka. Az imént ott állt előtte a megtestesült csoda, és ő úgy reagált, mint egy szerencsétlen földhözragadt fickó, aki csak a pénzét félti. Várjál, kiáltotta, és sietve abba az irányba indult, ahol Bruno eltűnt. Ám ekkor a sors súlyos büntetéseként – ebben Olcott biztos volt – lezuhant a lépcsőn és a lábát törte. Aztán mint valami oktondi vénember jajgatva a fedélzeten feküdt, segítségért óbégatott, majd hónapokig gipszben sántikált. Brunót persze nem látta többé; magára maradt a szégyenével. Ráadásul később megint rátámadt a szokásos kétely: mi van akkor, ha hallucinált, és ez egész dolog nem volt más, mint az öregség első intő jele… De ettől kezdve gyengülni kezdett, hamar elfáradt, s beteg szíve is egyre többet rakoncátlankodott. Egy este aztán szomorúan rádöbbent, hogy már nem hisz a csodákban. Kész, megöregedett, a szíve alig dobog, elpackázta az életét: Bruno joggal fordított neki hátat. Február elején aztán kórházba került, s állapota folyamatosan romlott. Ezért 15-én írt egy szép búcsúlevelet, amelyben a földi és égi barátait arra emlékeztette, hogy csak akkor lesz béke a Földön, s halad előre az emberiség, ha minden vallás békét köt egymással. Február 16-án éjfél fele már rettenetesen gyenge volt, érezte, legfeljebb néhány órája lehet hátra. Hajnaltájt alig tudta kinyitni a szemét, de közben meg is könnyebbült, hisz mindent elrendezett maga után, nem volt több dolga ezen a földön. Az ablakra nézett, ahonnan bekúsztak a felkelő nap fénypászmái. Hallotta, hogy odakint az utcán egyre nagyobb a zaj, majd meleg pára terjedt szét a kórteremben. Megint Bruno jutott eszébe. És mintha hívta volna, egyszerre csak megjelent! Ott állt a fejénél, lehajolt hozzá, megsimogatta dús, ősz haját, és baráti, meleg hangon azt suttogta neki: itt az idő, a csillagok azt beszélik, hogy indulni kell. Olcott szíve hatalmasat dobbant örömében, hisz mégiscsak beköszöntött életébe az oly nagyon várt csoda: Bruno eljött hozzá, hogy vele legyen, hogy elkísérje. Elmosolyodott. Azt gondolta: ezek szerint csak most érett meg rá, most volt képes befogadni. A nővér ebben a pillanatba lépett be a kórházi szobába. Az órára nézett, s megcsóválta a fejét. Milyen különös, mi több, rejtélyes, állapította meg, 1907. február 17. van, és pontosan 17 perccel múlt 7 óra.